

Ert tjänsteställe, handläggare

Ert datum
2017-08-31Er beteckning
N2017/05430/TIFVårt tjänsteställe, handläggare
LEDS INRI, Annika Löfgren Lundqvist

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Yttrande över remiss Förslag till nationell plan för transportsystemet 2018-2029

Svar före
2017-11-30

1. Bakgrund

Näringsdepartementet har i remiss daterad 31 augusti efterfrågat synpunkter från Försvarmakten på Trafikverkets rapport *Förslag till plan för transportsystemet 2018 – 2029* (TRV 2017/32405).

Förslaget berör hela samhället och dess utveckling för att underlätta för medborgarna att kunna förflytta sig och ska givetvis även inbegripa Försvarmakten. FM har stort behov av att en god transportinfrastruktur skapas och vidmakthålls. Därför ser vi positivt till förslaget i sin helhet, som medför såväl ökade investeringar som ökad ambition i vidmakthållandet.

Remissen innehåller många aspekter av långsiktig karaktär för FM att beakta.

FM vill dock särskilt kommentera vissa avsnitt som har påverkan på hur Försvarmakten ska kunna genomföra operativa transporter i samband med militära operationer inom riket. Dessutom måste transportsystemet medge att Försvarmakten vid behov kan motta strategiska transporter av utländska förband vid infallsportar och förflytta dessa vidare inom riket.

Vidare finns kommentarer när det gäller IT-säkerhet och IT-infrastruktur samt avsnitten som berör krisberedskap och totalförsvaret, vilket är av stort intresse för Försvarmakten i och med den återupptagna totalförvarsplaneringen.

(JLU)

Postadress
Försvarmakten
107 85 StockholmBesöksadress
Lidingövägen 24Telefon
08-788 75 00Telefax
08-788 77 78E-post, Internet
exp-hkv@mil.se
www.forsvarsmakten.se

2. Försvarmaktens synpunkter

Planen i korthet (s 22, 23): Plattform för öppen kollektivtrafikdata och digitaliserade tjänster

I ett vidare resonemang blir det klart att delning av kollektivtrafikdata måste ha ett gott IT-skydd. Viktigt att ha en tydlig separation mellan insamling av data och delning av data. Informationen ska vara skyddad från påverkan så att korrekt information sprids. Krav på betydligt större skyddsåtgärder än tidigare med separationer och intrångsskydd föreligger.

Kapitel 1 Uppdrag och förutsättningar Pkt 1.8 Krisberedskap och totalförsvaret

Försvarmakten arbetar aktivt med den återupptagna totalförsvarsplaneringen och ser positivt på totalförsvarsperspektivet i den nationella planen för transportsystemet 2018-2029 samt på Trafikverkets nya övergripande ansvar inom transportsektorn när det gäller krisberedskap och vid höjd beredskap.

Det militära försvaret är beroende av stöd från det civila försvaret och det civila samhället för att säkerställa sin operativa förmåga vid höjd beredskap och ytterst vid krig. Det är därför viktigt att det civila försvaret bidrar till det militära försvarets operativa förmåga. Vidare är det civila försvaret i grunden hela samhällets inneboende robusthet, motståndskraft och förmåga att hantera hot, kriser och höjd beredskap. Försvarmakten kan konstatera att Trafikverket avser prioritera stöd till Försvarmakten och ställer sig positiv till detta.

Planeringen av en situation där en kvalificerad motståndare systematiskt bekämpar utvalda, kritiska, delar av infrastrukturen inom ramen för ett väpnat angrepp.

Här bör observeras att detta inte bara gäller inom ramen för ett väpnat angrepp utan även sker i gråzonen fred – kris – krig för den IT-infrastruktur Trafikverket ansvarar för.

Fyrstegsprincipen anges vara tillämpbar planeringsmodell även under höjd beredskap. FM utgår då ifrån att Trafikverket även avser detta när infrastrukturen skadats av angräparen och då kort om tid står till förfogande för att, åtminstone, delvis, upprätthålla transporterna.

Reparation med förberedd materiel torde vara ett realistiskt sätt att hålla prioriterad infrastruktur igång. Prioritering i fred måste ske av de leder, stråk, förbindelser och vägar till vilka resurser kraftsamlas vid resursbrist.

FM utgår ifrån att Trafikverket genom planering och förberedelser med berörda parter kan tillgodose kraven på att vidmakthålla infrastrukturen så att, vid resursbrist, de prioriterade transporterna kan genomföras.

Vidare lyfter Trafikverket de hot och sårbarheter som slitna anläggningar, känsliga punkter inom vägnät och järnväg utgör. Den föreslagna service och underhållsplanen för järnvägar och vägnät ökar robustheten i transportsystemet och är därmed betydelsefull för totalförsvaret och Försvarsmakten.

Dispenser ges av Trafikverket till FM när dess tunga och breda ekipage skall framföras på allmän väg i fred. Delegering av dispensvillkoren önskas kunna delegeras till FM vid höjd beredskap.

Kapitel 2 Samhällsutveckling och utmaningar Pkt 2.4.5 digitaliseringens effekter

Digitaliseringen är en naturlig del av samhällsutvecklingen men som också ställer krav på vilken information som är öppen och vilken som ska skyddas. Ett robust IT-system, både när det gäller det fysiska fibernätet och datatrafik, är viktigt för totalförsvaret bland annat för samverkan och kommunikation mellan myndigheter. Det är dock oklart vad Trafikverket gör inom området och hur man planerar att kombinera offentliga aktörer och privatpersoners behov av öppen information och ur totalförsvarsperspektiv behovet av att minska samhällets sårbarhet.

Kapitel 4 Forskning och innovation Pkt 4.1.2 Robust och säker infrastruktur i det digitaliserade samhället

FM önskar lyfta fram cybersäkerheten för Trafikverket och hela samhället samt att samarbetet mellan myndigheter är nödvändigt och bör stärkas i denna fråga.

Kapitel 5 Åtgärder som påverkar användningen av transportsystemet Pkt 5.1 Samhällsplanering, samverkan och kunskapsstöd

Ett av Försvarsmaktens ansvarsområden är att vidmakthålla de områden och funktioner som är av riksintresse för totalförsvarets militära del genom att aktivt delta i samhällsutvecklingen. Försvarsmakten kan också yttra sig som verksamhetsutövare.

För att inte möjligheterna att verka enligt rådande uppdrag från riksdag och regering ska begränsas måste Försvarsmakten beredas möjlighet att yttra sig avseende åtgärder planerade av olika myndigheter och aktörer inom samhällsplaneringen. Försvarsmakten deltar aktivt i den nationella samhällsutvecklingen och ställer sig, precis som Trafikverket, positiv till ett deltagande och företrädesvis i ett tidigt skede.

Kapitel 5 Åtgärder som påverkar användningen av transportsystemet Pkt 5.2 Leda och styra trafik på väg och järnväg

FM påtalar vikten av att korrekt trafikinformation kan delges trafikanterna även när angriparen aktivt söker förvränga vår information och störa våra system. Trafikledningssystemen måste fungera i nivåerna över kris, det vill säga höjd beredskap.

Det kontinuerliga behovet av att kunna upprätthålla, i en fallande skala, **samhällsnyttiga – samhällsviktiga – samhällskritiska** transporter vid resursbrist kräver även reservsystem.

Det är av vikt att för aktörerna tydliggöra inom vilken kategori och i vilket skede de faller samt vem som skall förbereda vad för att dessa transporter skall kunna genomföras. Detta är en viktig gemensam uppgift för transportmyndigheterna, branschen och FM.

Kapitel 6 Vidmakthålla Pkt 6.2.1 väg

Avseende IT-drift så har Trafikverket, FM och andra statliga och kommunala aktörer samma typ av kommunikationsutrustning i form av RAKEL. Det är viktigt att Trafikverket delger verksamhetsutveckling av RAKEL till FM. Dessutom att möjliggöra kommunikation med trafikledningscentraler mellan myndigheterna samt därutöver att gemensamt i ett kris- eller krigsläge kunna genomföra större militära förflyttningar och även få en aktuell lägesbild av pågående civila transporter som har påverkan på FM manöverutrymme på den gemensamma transportinfrastrukturen.

Kapitel 6 Vidmakthålla Pkt 6.3.1. Anläggningens tillstånd – väg

Försvarmakten ställer sig positiv till den nya bärighetsklassen BK4 och vill härmed meddela att myndigheten önskar utgöra samrådspart i den framtida planeringen.

Kapitel 6 Vidmakthålla Pkt 6.4.1 väg särskilda satsningar bärighet

FM har ett större antal tyngre fordon och fordonskombinationer som vid operativa transporter genomför detaljerad transportplanering för att säkert kunna genomföra dessa transporter utan att skada vägnät och broar. FM ser positivt på satsningen att förstärka bärigheten på delar av vägnätet. FM är intresserad av var dessa satsningar kommer att ske. FM har 2016 fastställt en ny transportkarta utvisande vilka vägsträckor som i första hand planeras användas för koncentreringstransporter av förband. Det är önskvärt att trafikverket tar hänsyn till detta i sin detaljplanering.

Kapitel 6 Vidmakthålla Pkt 6.4.2 Järnväg planförslagets effekt på anläggningens tillstånd

FM har behov av att kunna järnvägstransportera förbandsenheter långa sträckor för att kunna sätta in dem där de behövs bäst. För att snabbt kunna lasta och lossa krävs infrastruktur för detta, i form av sidolastkajer och ändlastkajer, vilket inte nämns i texten. Dessa behov finns främst i anslutning till garnisonsorter och i städerna runt Mälardalen. Inom ramen för världlandsstöd till utländska förband finns motsvarande behov vid de infallsportar i sydvästra Sverige.

FM är i behov av att järnvägen kan nyttjas även under mycket störda förhållanden då normala funktioner inte fungerar.

Kapitel 6 Vidmakthålla Pkt 6.4.5 IT-säkerhet

FM betonar vikten av rätt kompetens hos personal som ska jobba med dessa frågor.

Kapitel 7 Trimmings- och miljöåtgärder Pkt 7.3.5 Klimatanpassning

Beredskapsmaterielen som nämns skall även kunna användas när infrastrukturen bekämpats av angriparen. Om så inte är lämpligt bör annan materiel anskaffas som kan användas vid sådana situationer. Det förefaller dock onödigt att förrådshålla två typer av materiel som skall fylla samma syfte.

Kapitel 7 Trimmings- och miljöåtgärder Pkt 7.3.6 IT-infrastruktur

Bra att säkerheten kring IT tas upp med exempel på åtgärder som måste beaktas i framtiden.

Kapitel 12 Förväntade effekter av planförslaget Pkt 12.4.3 Förbättrade förutsättningar för näringslivet

Denna punkt repellerar även till pkt 6.4.1. FM ser positivt till den nya vägklassningen BK 4 för lastbilar upptill 74 ton. FM har som nämnts tunga fordon som även fortsättningsvis måste få dispens för vissa transporter men med den nya typen av väg kan den typen av administration minska något. Inom ramen för tredje partslogistik så förnödenhets försörjs FM med tunga transporter inom operationsområde, vilket underlättas om vägnätet har högre bärighet.

Kapitel 12 Förväntade effekter av planförslaget Pkt 12.4 Regeringens prioriterade samhällsutmaningar

I dessa kan intet återfinnas om robusthet, krishantering eller åtgärder inför och under höjd beredskap, allt i en utgångspunkt i en angripares långsiktiga och aktiva påverkan på vårt samhälle. FM svar kan då antas ligga i utkanten på TRV prioriteringar.

Kapitel 12 Förväntade effekter av planförslaget Pkt 12.4.5 Ta höjd för och nyttja digitaliseringens effekter och möjligheter (s 235)

FM bejakar att ett antal IT-åtgärder behöver startas för att uppfylla kommande säkerhetslagstiftning och försvarsuppgift under planperioden. Att detta kan medföra kostnader och konsekvenser för användarvänligheten står klart.

I beredningen av detta ärende har Major Otto Gröntoft, PROD FLOGFÖRBAND, Örlogskapten Jonas Cederblad, INSS J4, Överstelöjtnant Annika Löfgren-Lundkvist och Fil. dr Jenny Lundén, LEDS INRI Totalförsvaret deltagit.

Detta yttrande har beslutats av general löjtnant Dennis Gyllensporre efter föredragning av Överstelöjtnant Annika Löfgren-Lundkvist.

Dennis Gyllensporre
Chef för ledningsstaben

Annika Löfgren-Lundkvist

Sändlista

Näringsdepartementet

n.registrator@regeringskansliet.se

n.nationellplan@regeringskansliet.se

Som orientering

Regeringskansliet (Försvarsdepartementet)

Inom HKV som orientering

LEDS

PROD

INS